

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سبک شناسی و دوران تاریخی

معماری ایران

نویسنده : مهندس نیما نیازمند

انتشارات رسانه تخصصی/۱۳۹۷

سرشناسه	: نیازمند، نیما، ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: سبک‌شناسی و دوران تاریخی معماری ایران / نویسنده نیما نیازمند.
مشخصات نشر	: تهران : انتشارات رسانه تخصصی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۸ ص.
شابک	: 978-600-293-346-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: معماری -- ایران -- تاریخ
موضوع	: Architecture -- Iran -- History
موضوع	: معماری اسلامی -- ایران
موضوع	: Islamic architecture -- Iran
رده بنیاد کنگره	: ۱۳۹۶ ن ۹ / ۱۴۸۰ NA
ر. بنده یویی	: ۷۲۰ / ۹۵۵
شماره کتابشناسی	: ۵۰۷۸۱۹۹

• نشانی : تهران، میدان فردوسی، خیابان انقلاب، خیابان کندوان، پلاک ۸، طبقه همکف
 • تلفن : ۶۶۷۳۷۱۳۳ - ۶۶۷۳۳۲۲ - ۹۱۲۳ ۴۹۱ ۹ - ۰۹۱۲۳

سبک‌شناسی و دوران تاریخی معماری ایران

- نویسنده : مهندس نیما نیازمند
- شابک: ۱-۳۴۶-۲۹۳-۶۰۰-۹۷۸
- نوبت چاپ : اول / ۱۳۹۷
- شمارگان: ۱۰۰۰
- قیمت: ۳۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۶	پیشگفتار
۹	مقدمه
۱۱	چهار مکتب معماری در ایران
۱۵	ویژگی های سبکی در معماری مصر
۱۶	خصوصیات مکتب ایران
۱۸	اصول معماری ایرانی
۱۹	نگاه کلی به سبک شناسی معماری ایران
۱۹	انواع دسته بندی معماری اسلامی ایران
۲۰	بررسی معماری ایران با همه دسته بندی ها و محوریت سبک ها و دوران تاریخی
۲۲	معماری پیش از اسلام در ایران
۲۶	معماری پیش از اسلام
۲۶	شیوه پارسی معماری دوران ماقبل تاریخ تا زمان حکومت مادها
۳۹	شیوه پارتی معماری از زمان حکومت مادها تا حکومت ساسانیان

۳۹	معماری پارتی
۴۳	معماری ساسانی
۴۵	معماری ایران در دوران پس از اسلام
۴۸	سبک های معماری در دوره های تاریخی ایران پس از اسلام
۴۹	سبک خاندان
۴۹	معماری در دوره صفایان
۵۱	معماری در عصر ناهریان
۵۷	معماری در دوره غزنوی
۶۴	ویژگی های سبک خراسانی
۶۵	معماری سبک رازی
۶۶	معماری در زمان سامانیان
۶۹	هنر و معماری دوره سلجوقی
۷۴	نمونه هایی از معماری ایران در دوره سلجوقیان
۷۵	معماری ایران در دوره خوارزمشاهیان
۷۶	نمونه هایی از معماری سبک رازی
۹۳	ویژگی های سبک رازی
۹۵	معماری سبک آذری
۹۷	معماری دوره ایلخانی
۱۱۰	معماری ایران در دوره تیموریان
۱۲۲	ویژگی های سبک آذری
۱۲۴	معماری سبک اصفهانی
۱۲۴	معماری دوره صفوی
۱۲۷	معماری اسلامی و شهر اصفهان

۱۳۰	تأثیر معماری اسلامی از ایران
۱۳۱	اثرگذاری اصفهان بر دیگر تمدن‌ها
۱۳۲	نقش مسجد در معماری اسلامی
۱۳۳	بررسی مساجد شیعه و سنی در صفویه
۱۳۶	معماری ایران در دوره افشاریه و زندیه
۱۴۱	بررسی ویژگی‌های معماری دوران قاجار
۱۵۴	ویژگی‌های سبک اصفهانی
۱۵۶	معماری معاصر ایران
۱۵۹	معماری در عصر پهلوی
۱۶۰	معماری دوره پهلوی اول
۱۶۵	معماری و شهرسازی مدرن و تجدیدگرایی
۱۶۵	معماری صنعتی
۱۶۸	ویژگی‌های سبک معماری این دوره
۱۶۸	دوره دوم حکومت پهلوی از شهریور ۱۳۲۰ تا سقوط آن
۱۷۴	معماری معاصر ایران در دوره انقلاب اسلامی
۱۷۵	آثار حکومتی
۱۷۷	گرایش به غرب و سبک‌های بین‌المللی از سال ۱۳۲۱ الی ۱۳۵۶
۱۷۹	معماری مدرنیسم ایرانی
۱۸۴	منابع و مأخذ

پیشگفتار

با توجه به نگاه های متفاوت پژوهشگران به آثار معماری اسلامی و زوایای دید مختلف برای معرفی و تعریف معماری اسلامی؛ سعی شده در این کتاب به طور جامع تر و از تمام زوایا در کنار هم به این موضوع بپردازیم. در دهه های گذشته کتابهای متعددی تحت عنوان معماری اسلامی به چاپ رسید که هر یک با تعریف از نگاه متفاوت به معماری اسلامی پرداخته اند. مثلاً برخی به انتساب نام معماری اسلامی از میان هزاران اثر پراکنده در سراسر جهان از نظره نری و زیبایی این آثار پرداخته اند برخی به توضیح کاربری بنا و المان های مخصوص آن پرداخته اند. مانند کاربری های مذهبی، آموزشی، تفریحی و..... برخی به دوره تاریخی حکومت های اسلامی با گرایش های سیاسی مختلف و برخی به دایره جغرافیایی سرزمین ها و حکومت ها یا همزمان به چند مورد؛ که اینها همگی در کنار هم در تعریف معماری اسلامی ایران عمق و غنای معماری در ایران را کامل تر و تصویر می کشد. در این اثر تلاش شده مکاتب معماری اسلامی، که برگرفته از فلسفه دینی در معانی شهرهای مسلمانان است. بازگو گردد. و دوران تاریخی معماری قبل از اسلام و بعد از اسلام را در ایران، نمونه بناهای فاخر ساخته شده آن دوران تاریخی و همچنین مشخصه های سبک های استفاده شده توانمان مورد بحث قرار گیرد. ضمناً در انتهای این کتاب برای درک بهتر، منطقه جغرافیایی ایران در دوران های تاریخی قبل و بعد از اسلام و حد و مرزها، به صورت مصور مورد بررسی قرار می گیرد.

امروز اگر بخواهیم رسالت تاریخی و جهانی انقلاب اسلامی را در حوزه معماری اسلامی ایران که یکی از مطالبات بحق رهبر معظم انقلاب از مسئولین مدیریت شهری است؛ جامع عمل ببوشانیم، می بایست با عزمی جدی در شهرداری ها و مراکز دولتی تصمیم گیرنده با ارائه

راهکارها و سیاست‌های هم‌راستا در حوزه علمی و عملی و انجام فعالیت‌های علمی پژوهشی پیرامون این موضوع مهم با هدف پاسخگویی به سوالات ذیل و نگاهی عمیق به بررسی و شناخت خلأها و ضعف‌های موجود و در پی آن آماده کردن بستری مناسب برای احیای هویت ایرانی و اسلامی، مبانی فرهنگی و دینی در شهرها با تدوین یک دستورالعمل ساختارمند در حوزه اجرایی معماری و شهرسازی اسلامی-ایرانی باشیم.

- ✓ شناخت معرفی مفاهیم، تعاریف و ارزش‌های معماری و شهرسازی اسلامی
 - ✓ بررسی تجربیات شهرسازی و معماری در دوران ایران قبل و بعد از اسلام
 - ✓ احیای مبانی اسلامی و ایرانی، هویت فرهنگی و دینی با رویکرد معماری اسلامی
 - ✓ بررسی اصول معماری ایرانی و تاریخ پیدایش آن نوآوری و خلاقیت در معماری و شهرسازی عصر امروز با توجه به اصول معماری و اسلامی
 - ✓ بررسی موانع و ارائه راهکارهای تحقق نظریه‌های معماری و شهرسازی اسلامی-ایرانی
 - ✓ بررسی نقش فقه اسلامی در معماری و جایگاه ایران در معماری اسلامی
 - ✓ تبیین اصول و معیارهای معماری و شهرسازی اسلامی-ایرانی
 - ✓ بررسی سبک‌های معماری اسلامی و ایرانی و درازن تاریخی
 - ✓ بررسی جایگاه هنری معماری اسلامی ایرانی
 - ✓ بررسی اصول معماری و نقشه راه و چشم‌انداز معماری ایران انقلاب
- امیدواریم این تلاش‌ها و پژوهش‌ها ما را قادر سازد تا اصول راهبردی و کاربردی معماری و شهرسازی اسلامی را، در فرآیند اجرا و طراحی استنباط و استنتاج نمائیم و در گام نخست بستر لازم در جهت نظریه پردازی‌های خلاقانه برای ایجاد هویت اسلامی ایرانی در معماری بحران زده معاصر شهر را فراهم و رسالت جهانی انقلاب اسلامی را در این زمینه محقق سازیم. به همین منظور سعی کردیم؛ با نگارش کتابهای ذیل ضمن گردآوری و تالیف کتب مرتبط با موضوع معماری و شهرسازی اسلامی در جهت پاسخ به سوالات بالا گامی موثر برداریم.

- کرانمود معماری اسلامی ایرانی
 - شهر اسلامی
 - نگاه کلی به سبک‌شناسی معماری و دوران تاریخی ایران
 - کتیبه در معماری اسلامی
 - عناصر روح بخش و کالبدی در معماری اسلامی ایرانی
 - خانه در معماری اسلامی ایران
 - چشم انداز معماری و شهرسازی انقلاب اسلامی باتکیه بر دیدگاه‌های رهبر انقلاب
- در انتها از تمام اساتید و پژوهشگرانی که ما را در ایجاد این آثار یاری نموده‌اند کمال تشکر و قدردانی را داریم. سرانجام، ما از زمان بسیج دانشجویی کشور و مسئول محترم مرکز بسیج دانشجویی ثارالله^(ع) که در ایجاد مرکز تحقیقات معماری اسلامی ایرانی و این اثر ما را همراهی نمودند و با حمایت‌های خود همکاری‌ها را در این عرصه برای ما هموار و میسر ساختند، در پایان تنها به عنوان ادای دین، انجام وظیفه این آثار را به شهدای عرصه جهاد، سازندگی و خدمت‌رسانی به ملت ایران تقدیم می‌نماییم، آزاد مردانی که نیک می‌اندیشیدند و عقل و منطق را پیشه خود نموده و جزیره‌ای الهی و پیشرفت و سعادت جامعه، هدفی نداشتند.

من الله توفیق...

نیما نیازمند